

DOSSIER

V CONCURS ESCOLAR SOBRE CONEIXEMENTS FINANCERS

SETEMBRE 2025

Curs 4t ESO

ÍNDEX

1. Educació financera	3
1.1. Què és l'Educació Financera?	3
1.2. Per què és important tindre cultura financera?	3
1.3. Conceptes bàsics d'economia	4
2. Consum	5
2.1. Necessitat o desig	5
2.2. Consells abans de consumir	5
2.3. El consum responsable i sostenible	6
2.4. Publicitat i la seua influència en el consum	6
3. Estalvi	7
3.1. Motius per a estalviar	7
3.2. Quant s'ha d'estalviar?	7
3.3. Què és i com s'elabora un pressupost?	8
3.4. La importància de l'estalvi a llarg termini	10
4. Els diners i les seues formes	11
4.1. Els diners	11
4.2. La banca en línia	12
4.3. Les relacions bancàries	12
4.4. Criptomonedes i el seu impacte	13
5. Ciberseguretat	14
5.1. Protecció de dades personals en les xarxes socials	14
5.2. Importància de la protecció de dades	15
5.3. Atacs	15
5.4. Com actuar	17
5.5. Consells de ciberseguretat per a joves	18
6. Mitjans de pagament	19
6.1. Mitjans de pagament	19
6.2. Mitjans de pagament tradicionals	19
6.3. Mitjans de pagament digitals	22
6.4. Plataformes de pagament mòbil	23
6.5 Criptomonedes	23

7. Productes d'estalvi	24
7.1. Els comptes bancaris.....	24
8. Productes de finançament.....	27
8.1. Préstec.....	27
8.2. Crèdit	28
8.3. Diferències entre préstec i crèdit	28
8.4. Aspectes comuns dels productes de finançament.....	28
8.5. Gestió responsable dels deutes.....	29
8.6. Microcrèdits	31
9. Productes d'inversió	32
9.1. Classificació de les inversions	32
9.2. Renda fixa.....	33
9.3. Renda variable.....	33
9.4. Fons d'inversió.....	34
9.5. El risc de les inversions	34
10. Assegurances.....	35
10.1. Assegurances de persones	35
10.2. Assegurances contra danys.....	36
10.3. Assegurances de salut.....	36
10.4. Assegurances per a dispositius electrònics	37

1. Educació financera

1.1. Què és l'Educació Financera?

L'Educació Financera és el conjunt de coneixements i habilitats que permeten a les persones prendre decisions informades i efectives sobre l'ús i maneig dels diners. Esta educació abasta des de conceptes bàsics com l'estalvi i el pressupost, fins a temes més complexos com a inversions, préstecs i productes financers.

L'Educació Financera té com a objectiu capacitar als individus perquè puguin gestionar les seues finances personals de manera autònoma i responsable, evitant problemes econòmics i aconseguint una estabilitat financera al llarg de la seua vida.

1.2. Per què és important tindre cultura financera?

Tindre una bona cultura financera és fonamental per diverses raons:

- Permet a les persones prendre decisions informades sobre les seues finances, la qual cosa els **ajuda a evitar deutes innecessaris** i a planificar per al futur.
- Pot **previndre problemes econòmics greus, com el sobreendeutament o bancarrota.**
- **Fomenta l'estalvi i la inversió**, la qual cosa contribuïx a la creació de riquesa i estabilitat econòmica.
- Ajuda a entendre el funcionament de l'economia en general, la qual cosa **pot influir en la participació activa i crítica en la societat.**

Per exemple, conèixer com funcionen els impostos i les polítiques econòmiques permet als ciutadans votar de manera més informada i defensar els seus drets econòmics.

A més, l'Educació Financera és crucial per a evitar frauds i estafes, especialment en un món on els productes i servicis financers són cada vegada més complexos i variats.

Finalment, és important destacar respecte a l'Educació Financera, que la finalitat no ha de ser aconseguir molts diners, *sinó aconseguir una vida satisfactòria ...!*

1.3. Conceptes bàsics d'economia

L'Economia és la ciència que estudia com les persones i les societats gestionen els seus recursos limitats per a satisfer les seues necessitats i desitjos de la millor forma.

Alguns conceptes bàsics són:

- **Oferta i demanda**: L'oferta és la quantitat d'un bé o servici que els productors estan disposats a vendre a diferents preus, mentres que la demanda és la quantitat que els consumidors estan disposats a comprar. L'equilibri entre tots dos determina el preu.
- **Inflació**: Augment generalitzat i sostingut dels preus en una economia, durant un període de temps. La inflació reduïx el poder adquisitiu dels diners.
- **Interés**: Cost dels diners prestats o rendiment dels diners estalviats, expressat com un percentatge dels diners totals prestats o estalviat.
- **Pressupost**: Pla que projecta ingressos i despeses durant un període, ajudant a controlar i planificar les finances.
- **Estalvi i inversió**: L'estalvi és la part dels ingressos no gastada i reservada per a necessitats futures. La inversió és l'ús de l'estalvi per a adquirir actius que generen rendiments.

2. Consum

2.1. Necessitat o desig

Una **necessitat** és una **cosa essencial per a la supervivència i el benestar**, com a aliments, vivenda, roba i atenció mèdica.

En contraposició,

un **desig** és una **cosa que no és essencial però que proporciona satisfacció**, plaer o comoditat, com a restaurants de luxe, vacances o roba de marca.

Els béns (tangibles) o els servicis (intangibles) són allò que satisfan les necessitats i els desitjos.

Però realment, *necessitem comprar tot allò que desitgem?*

Abans de comprar, ja siga un producte o servici, cal preguntar-se: *es tracta d'una necessitat o d'un desig (o capritx)?*

Diferenciar entre necessitats i desitjos és fonamental per a gestionar les nostres finances correctament, ja que permet prioritzar les despeses i evitar l'endeutament innecessari.

2.2. Consells abans de consumir

Els diners són limitats i hem d'administrar-lo bé per a poder comprar, almenys, allò que més necessitem o desitgem.

Per la qual cosa, **abans de fer una compra**, considera estos **consells**:

- **Avaluar la necessitat**: pregunta't si el producte o servici és realment necessari o si es tracta d'un desig impulsiu.
- **Comparar preus**: busca i compara preus en diferents botigues o plataformes per a obtenir la millor oferta.
- **Llegir opinions i ressenyes**: revisa les experiències d'altres consumidors per a conèixer la qualitat i funcionalitat del producte.
- **Planificar les despeses**: fes una llista de compra on poses les teues necessitats bàsiques i compleix-la.
- **Evitar compres impulsives**: pren-te un temps per a reflexionar sobre la compra abans de realitzar-la, i evita decisions precipitades.

Moltes vegades afrontem els problemes gastant diners, i comprem per a sentir-nos millor. És convenient identificar esta sensació i saber parar-la a temps perquè s'agreuja en arribar a l'edat adulta, quan pot sorgir l'endeutament.

2.3. El consum responsable i sostenible

El consum responsable implica decisions de compra que consideren no sols el benefici personal, sinó també l'impacte en la societat i el medi ambient. Això pot incloure:

- **Triar productes ecològics:** productes que utilitzen recursos renovables i minimitzen l'impacte ambiental.
- **Donar suport al comerç just:** comprar productes d'empreses amb condicions laborals justes i salaris dignes.
- **Reduir, reutilitzar i reciclar:** minimitzar el desaprofitament i prolongar la vida útil dels productes.
- **Comprar localment:** per a enfortir l'economia local i reduir la petjada de carboni associada al transport.

2.4. Publicitat i la seua influència en el consum

La publicitat és molt important en les decisions de consum perquè influïx en com pensen i actuen les persones. A través de tècniques de màrqueting i missatges persuasius, la publicitat pot:

- **Crear necessitats artificials:** fer que els desitjos semblen necessitats.
- **Fomentar el consumisme:** incentivar la compra de productes innecessaris, promovent la idea que la felicitat i l'èxit estan lligats al consum.
- **Influir en les decisions de compra:** els anuncis solen destacar els beneficis i ocultar els desavantatges del producte.

És essencial que els consumidors desenrotllen una actitud crítica cap a la publicitat, qüestionant els missatges i considerant les seues veritables necessitats abans de realitzar una compra.

3. Estalvi

L'estalvi és la part dels diners que no gastes, sinó que guardes per a utilitzar-lo en el futur. El contrari de l'estalvi és la despesa.

Si gastes tots els diners que reps, no tindràs res per al futur ni per a situacions inesperades. És important trobar un equilibri entre gastar en el que necessites o desitges ara i estalviar per al futur.

3.1. Motius per a estalviar

L'estalvi és important perquè et permet assolir metes a curt, mitjà i llarg termini. Ací hi ha algunes raons per a estalviar:

- **Emergències.** Com ara despeses mèdiques, avaries de cotxe o reparacions en la llar.
- **Situacions laborals.** La pèrdua d'ocupació és un imprevist que pot afectar molt, ja que sol ser la principal font d'ingressos.
- **Plans futurs.** Estalviar et permet complir objectius concrets, com ara comprar-se un cotxe, una casa, anar-se'n de vacances o pagar els estudis.
- **Jubilació.** Les pensions de la seguretat social poden no ser suficients per a mantindre el nivell de vida desitjat.
- **No tindre deutes.** Si no es disposa d'estalvis, potser calga demanar un préstec per a cobrir despeses imprevistes.
- **Evitar malvendre inversions.** Pot ser necessari vendre propietats o béns a un preu baix, per la urgència.
- **Realitzar inversions.** Estalviar et permet invertir en oportunitats que poden generar més diners en el futur.

Quan no tenim diners estalviats, les **despeses inesperades** poden convertir-se en **un gran problema**.

3.2. Quant s'ha d'estalviar?

Tots hauríem d'estalviar, però la quantitat pot variar segons els nostres ingressos, despeses i objectius personals.

Estalvi mensual

Es recomana estalviar almenys un 10% dels teus ingressos cada mes, però qualsevol quantitat que pugues estalviar és valuosa.

Altres recomanacions:

Fons d'emergència

És aconsellable crear un fons d'emergència **per a cobrir imprevistos**. Aquest fons hauria de ser almenys **equivalent a tres mesos de despeses bàsiques** (com lloguer, llum, aigua i menjar).

Per a major seguretat, és millor tindre l'**equivalent a sis mesos**.

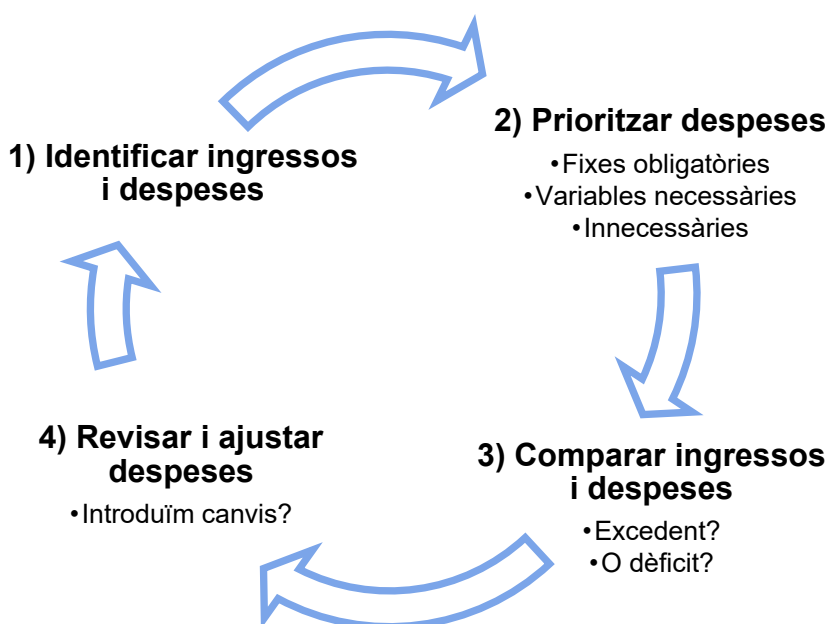
Regla del 50/30/20

Aquesta regla proposa destinar el **50% dels ingressos a necessitats bàsiques** (allotjament, alimentació, transport), el **30% a desitjos** (entreteniment, hobbies) i el **20% a l'estalvi**. Aquesta proporció pot ajustar-se segons la teua situació personal, però és una bona guia inicial.

3.3. Què és i com s'elabora un pressupost?

El **pressupost** és un pla financer personalitzat que **ens ajuda a controlar les despeses i a traure el màxim profit als ingressos**; en definitiva, **ens permet gestionar millor els nostres diners**.

Passos per a elaborar un pressupost:

3.3.1. Identificar ingressos i despeses

Cal fer una llista de tots els diners que es reben i de tots els que es gasten. En general, els ingressos i despeses més habituals són:

Ingressos	Despeses
Entrades de diners	Eixides de diners
Nòmina	Vivenda (<i>lloguer o préstec</i>)
Pensió Seguretat Social	Compres (<i>menjar, neteja, ...</i>)
Pensions alimentàries	Subministraments (<i>llum, aigua, ...</i>)
Interessos comptes bancaris	Préstecs (<i>cotxe</i>) o targetes
Lloguers cobrats	Assegurances
Treballs extra	Impostos
Subvencions	Vacances
	Transport (<i>gasolina, bus, ...</i>)
	Oci (<i>restaurant, cinema, teatre, ...</i>)
	Luxes o capritxos
	Regals
Qualsevol altre, per menut que siga	

3.3.2. Prioritzar despeses

És difícil guanyar més diners, però podem controlar quant gastem. Per a això, cal pensar quines despeses són realment necessàries i quines es poden reduir o eliminar.

Hi ha diferents tipus de despeses:

TIPUS DE DESPESES	Concepte	Exemples	Prescindible	
DESPESES FIXES OBLIGATÒRIES	No es poden deixar de pagar ni variar el seu import	Hipoteca, lloguer, préstecs, targetes, assegurances, impostos	No	
DESPESES VARIABLES NECESSÀRIES	Es poden reduir, però no eliminar	Menjar, subministraments (<i>aigua, llum, internet, mòbil ...</i>), roba, calçat, perruqueria, transport, educació	No	Però es poden reduir
DESPESES INNECESSÀRIES	Es poden eliminar	Menjars fora de casa, gimnàs (<i>cura personal</i>), oci (<i>cinema, vacances, teatre, netflix, ...</i>), regals	Sí	Si necessitem estalviar, hem d'eliminar estes despeses
ESTALVI PLANIFICAT	Consell: fixar l'estalvi com a <u>despesa fixa obligatòria</u>	—	—	—

3.3.3. Comparar ingressos i despeses

Quan fem un pressupost, és important comparar el total d'ingressos amb el total de despeses. Això ens ajuda a saber si tenim més diners dels que gastem (excedent) o si gastem més dels que tenim (dèficit).

Un bon pressupost ha de cobrir totes les despeses i, a més, incloure diners per a estalviar.

Un consell útil és considerar l'estalvi com una despesa fixa obligatòria.
Així ens assegurem de guardar sempre una part dels nostres ingressos.

3.3.4. Revisar i ajustar despeses

És necessari revisar i ajustar el nostre pressupost de tant en tant. Això ens ajuda a:

- Controlar millor les nostres despeses.
- Fer canvis si la nostra situació personal o econòmica canvia.
- Evitar gastar més del que tenim.

De vegades, en revisar el nostre pressupost, ens adonem que necessitem reduir o eliminar algunes despeses, o augmentar el nostre estalvi.

3.4. La importància de l'estalvi a llarg termini

Estalviar pensant en el futur és molt important. **Tindre estalvis ens dona tranquil·litat i menys preocupacions sobre els diners**

Això ens permet concentrar-nos en altres coses importants de la vida, com desenvolupar-nos professionalment o gaudir de la família.

En resum, aprendre a gestionar bé els nostres diners i estalviar són habilitats molt importants. Ens ajuden a tindre una vida més estable i tranquil·la en el futur.

4. Els diners i les seues formes

Els diners, a més de permetre'ns comprar productes i serveis, serveixen per a comparar el valor de les coses i estalviar per al futur.

Hi ha moltes formes de diners, sent les més conegudes els bitllets i monedes, però també inclouen el saldo dels comptes bancaris, les targetes de crèdit i dèbit, i les noves formes de diners digitals.

Els **diners** són un **mitjà d'intercanvi acceptat universalment** per a realitzar pagaments i cobraments.

4.1. Els diners

Els diners simplifiquen els intercanvis: tots accepten diners perquè tots saben que, al seu torn, podran utilitzar-los per a comprar allò que necessiten.

4.1.1. Funcions dels diners

Els diners compleixen diverses funcions clau en l'economia:

Mitjà de canvi

La funció principal dels diners és ser un mitjà de canvi universalment acceptat. Sense els diners, hauríem de recórrer al bescanvi, és a dir, a l'intercanvi directe de béns i serveis, cosa que seria poc pràctica i eficient.

Depòsit de valor

Significa que pot guardar-se i usar-se en el futur sense perdre el seu valor, (a diferència dels béns peribles que poden deteriorar-se amb el temps). Permet ajornar el consum i estalviar per al futur.

Unitat de compte

Significa que s'utilitza per a mesurar i comparar el valor de diferents béns i serveis. Això facilita la fixació de preus, permetent que puguem comparar el cost de diferents productes i prendre decisions de compra informades.

4.1.2. Tipus de diners

- **Diners de curs legal:** Són els bitllets i monedes emesos pels bancs centrals de cada país. En el cas d'Espanya la moneda oficial és l'euro. Aquest tipus de diners és acceptat per llei per a tots els pagaments i és el mitjà d'intercanvi més comú.
- **Diners bancaris:** És el que existeix de forma digital en els comptes bancaris. Quan depositem diners en efectiu en un banc, aquest es converteix en diners bancaris. Encara que no podem veure'l físicament, podem utilitzar-lo per a realitzar transferències, pagaments amb targetes de dèbit o crèdit, i altres transaccions electròniques.

- **Noves formes de diners:** Amb l'avanç de la tecnologia, han sorgit noves formes de diners digitals, com les criptomonedes. Encara que no són acceptades universalment com els diners de curs legal, estan guanyant popularitat i ús en diverses parts del món.

4.2. La banca en línia

En els últims anys, operar mitjançant les noves tecnologies ha guanyat pes en comparació amb fer-ho físicament. La banca en línia ofereix una àmplia gamma de serveis, incloent-hi consultes de saldo, transferències de fons, pagaments de factures, sol·licituds de préstecs, gestió de l'estalvi i inversions, entre altres.

Les avantatges de la banca en línia són:

- Comoditat.
- Accés les 24 hores.
- Estalvi de temps.
- Operacions més econòmiques.
- Transparència informativa.
- Ofertes i serveis personalitzats.
- Seguretat.

No obstant això, no ha estat possible separar les avantatges de la banca en línia dels perills propis del món informàtic. La vulnerabilitat d'internet ha requerit reforçar la seguretat i extreure la precaució amb claus de reforç o recolzar-se en mitjans convencionals com el telèfon o el correu.

Les entitats financeres posen tot de la seua part per evitar els fraus en les operacions dels seus clients, però de res serveix si els clients no desenvolupen bons hàbits a l'hora de connectar-se en línia amb la seua entitat financera.

Bones Pràctiques de Seguretat en la Banca en línia

En el **punt 5.4 del tema 5** disposeu d'una sèrie de recomanacions sobre com actuar amb prudència *online*. Aquests consells són igualment aplicables a l'ús de la banca en línia.

4.3. Les relacions bancàries

A diferència del que ocorre en la relació entre una persona i un comerç, entre les entitats financeres i els seus clients hi ha un contracte durador i vinculant les condicions del qual podem negociar, i fins i tot reclamar, en cas necessari.

4.3.1. Drets i obligacions

Cada producte bancari és un contracte amb drets i obligacions per a ambdues parts.

4.3.2. Informació i negociació

Tindre productes bancaris en diverses entitats financeres pot ser car per les comissions. Per això, la majoria de les persones prefereixen treballar amb un o dos bancs per evitar despeses addicionals.

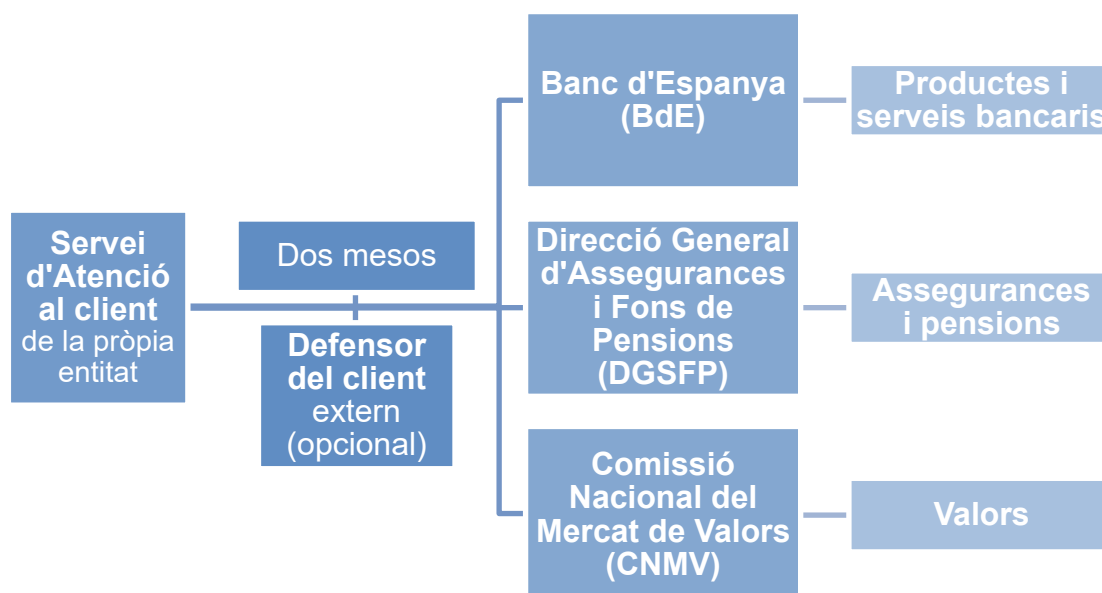
Abans de contractar un producte bancari, és important informar-se sobre diferents entitats i no precipitar-se a l'hora de triar. Els bancs solen negociar les comissions per aconseguir la fidelitat dels clients.

4.3.3. Reclamacions

Poden sorgir desacords entre clients i el seu banc. La primera opció per reclamar és el Servei d'Atenció al Client, del propi banc.

El **Servei d'Atenció al Client** és un departament de la pròpia entitat financera i sol gaudir de l'autonomia suficient per a **decidir sobre conflictes entre l'entitat i el client**.

Si no es rep resposta en dos mesos, o la resposta no és satisfactòria, es pot reclamar en el Banc d'Espanya, per internet o per escrit.

4.4. Criptomonedes i el seu impacte

Les criptomonedes són monedes digitals que utilitzen la tecnologia *blockchain*. La primera i més coneguda és *Bitcoin*, però existeixen moltes altres, com *Ethereum* i *Ripple*. La tecnologia *blockchain* permet transaccions segures i transparents, sense necessitat d'intermediaris.

Els diners han recorregut un llarg camí des del bescanvi fins a les criptomonedes. La banca en línia ha millorat significativament l'accessibilitat i eficiència dels serveis financers. Les criptomonedes, encara en evolució, tenen el potencial de canviar notablement el futur de les finances globals.

5. Ciberseguretat

La ciberseguretat és un dels desafiaments més importants de l'era digital. El creixement global de les xarxes i la informació, impulsat per la innovació tecnològica, ha permès a la societat **crear prosperitat i millorar la qualitat de vida**.

No obstant això, aquest ràpid canvi ha generat també un desafiament: gestionar els riscos de seguretat a mesura que el món depèn cada vegada més de la informàtica. Per aquests motius, és essencial **aprendre a detectar les diferents amenaces que existeixen i saber com actuar i protegir-se**.

5.1. Protecció de dades personals en les xarxes socials

Les xarxes socials són plataformes en línia que permeten als usuaris compartir informació, idees i contingut multimèdia amb una comunitat global. Tot i els beneficis de connectivitat i comunicació, també plantegen riscos significatius per a la privacitat i la seguretat de les dades personals.

Moltes vegades, sense adonar-nos, publiquem detalls i informació de la nostra vida privada en les xarxes socials que poden amagar més perills dels que solem pensar una vegada que la pengem.

Per als ciberdelinqüents és una manera molt senzilla i ràpida per a accedir a tot tipus d'informació com ara fotografies, imatges de viatges o dades del nostre dia a dia.

A vegades publiquem continguts que ens semblen inofensius, però no som conscients del grau d'exposició al qual ens sotmetem, ni les conseqüències que poden tindre en les nostres vides.

Aquests són alguns exemples d'**informació que no hauríem de fer pública en la xarxa**:

- **Dades personals.** Així com nom, cognoms, DNI, la data completa de naixement, domicili o correu electrònic.
- **Ubicació actual.**
- **Plans i vacances.** Així es pot saber quan no estarem a casa i entrar-nos a robar.
- **Comportaments inapropiats o comprometedors.** Poden afectar-nos negativament, tant en l'àmbit personal com el professional.
- **Informació bancària.** Poden robar-nos diners o realitzar càrrecs fraudulents als nostres comptes bancaris.
- **Conversacions privades.** No convé compartir-ho, especialment si contenen dades personals o informació que podria considerar-se com revelació de secrets i l'altra persona preferiria no difondre.

5.2. Importància de la protecció de dades

La protecció de dades personals és essencial per evitar el robatori d'identitat, l'ús fraudulent de la informació i altres formes d'abús. Les dades com ara noms, adreces, números de telèfon, correus electrònics i informació financera poden ser explotades per ciberdelinqüents si no es protegeixen adequadament.

Pràctiques de protecció:

1. **Configuració de privacitat:** Revisar i ajustar les configuracions de privacitat a les xarxes socials per limitar qui pot veure i accedir a la informació personal.
2. **Ús de contrasenyes segures:** Crear contrasenyes robustes i úniques per a cada compte, combinant lletres majúscules i minúscules, números i símbols.
3. **Autenticació de dos factors (2FA):** Implementar 2FA per afegir una capa addicional de seguretat, requerint una segona forma de verificació a més de la contrasenya.
4. **Actualitzacions de seguretat:** Mantenir les aplicacions i sistemes operatius actualitzats per protegir-se contra vulnerabilitats conegudes.

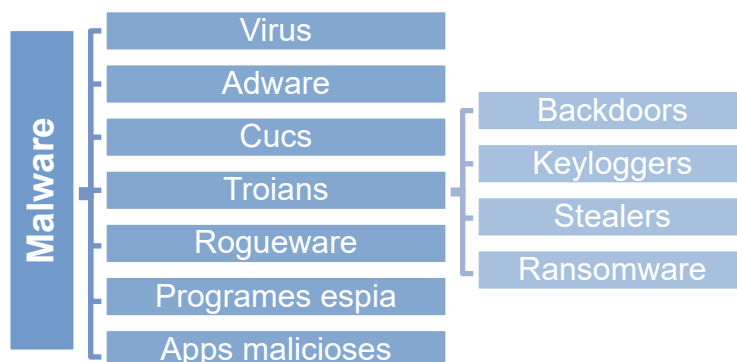
5.3. Atacs

Els ciberdelinqüents troben noves formes amb les quals atacar-nos als usuaris aprofitant-se del nostre **desconeixement o vulnerabilitats** en les nostres defenses. Hi ha de molts tipus, per la qual cosa anem a veure les principals amenaces:

5.3.1. Atacs per malware

Un **malware** és qualsevol classe de programa maliciós que tracta d'infectar un ordinador o un dispositiu mòbil. Per tant, és una **estafa o engany intencionat que es realitza a través de les tecnologies de la informació i comunicació**.

Els hackers els utilitzen amb múltiples finalitats, tals com robar informació personal o contrasenyes, obtenir un benefici econòmic o prendre el control i/o causar danys a l'equip.

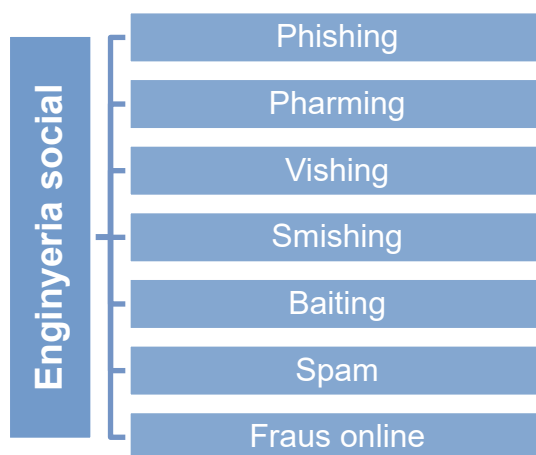

5.3.2. Atacs per enginyeria social

L'enginyeria social és un conjunt de tècniques que utilitzen els cibercriminals per a **enganyar als usuaris perquè els envien dades personals, infecten els seus dispositius amb malware o a obrir enllaços a llocs infectats**.

Els criminals també utilitzen les xarxes socials per a generar confiança i obtenir dades. Amb bastant freqüència, el resultat final és l'extorsió o el robatori.

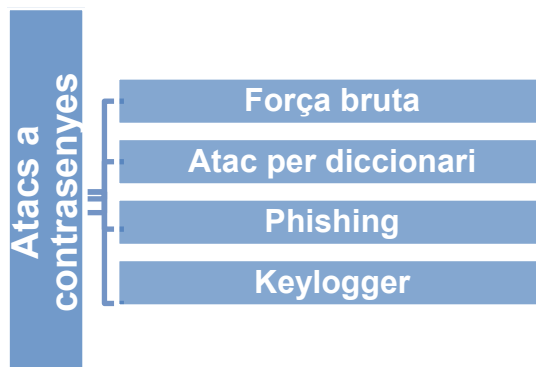
Els motius són diversos, permet **robar credencials, infectar amb malware i fins i tot amenaçar amb un malware** perquè facen un pagament. La majoria de vegades el seu objectiu final és **robar diners i dades, o assumir la identitat de la víctima**.

5.3.3. Atacs a les contrasenyes

Són qualsevol classe de ferramenta que utilitzen els ciberdelinqüents per atacar les nostres credencials. Els usuaris no sempre els dificultem aquesta tasca, solem realitzar males pràctiques que posen en perill la nostra seguretat:

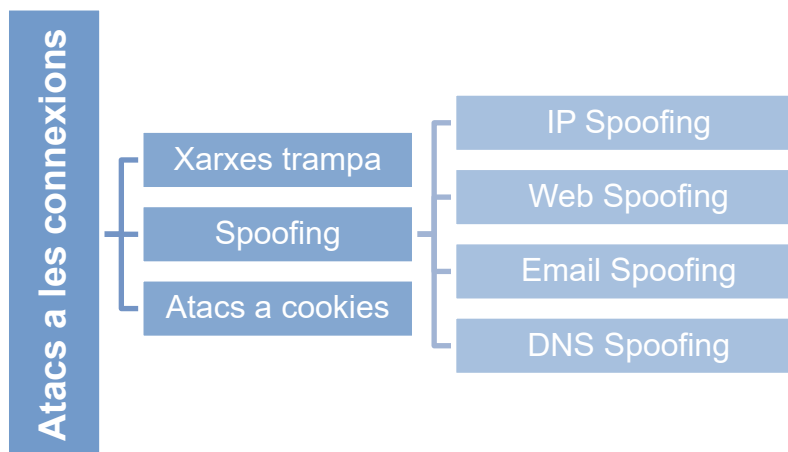
- Utilitzar la mateixa contrasenya.
- Gastar contrasenyes dèbils, fàcils de recordar i atacar.
- Emprar informació personal a mode de contrasenyes (cognoms, data de naixement, etc.).
- Apuntar-les en notes o arxius sense xifrar.
- Guardar les contrasenyes en webs o al navegador.

5.3.4. Atacs a les connexions

Són molt comunes i els ciberdelinqüents utilitzen diversos programes i eines per a eludir les mesures de seguretat i **infectar o controlar els nostres dispositius**.

Generalment, aquest tipus d'atacs es basen a interposar-se en l'intercanvi d'informació entre nosaltres i els serveis web per a monitorar i sostraure dades personals, bancaries, contrasenyes, etc.

5.4. Com actuar

Ara que ja sabem com actuen els ciberdelinqüents, cosa que ens ajuda a identificar les possibles amenaces, és convenient adoptar mesures preventives:

1. **Desconfia de correus i missatges de desconeguts o sospitosos:** Moltes estafes s'inicien amb missatges que semblen legítims. No facis clic en enllaços ni arxius adjunts sense verificar la seua autenticitat.
2. **Utilitza contrasenyes segures, canvia-les regularment i activa l'autenticació múltiple:** Les contrasenyes fortes i úniques per a cada compte dificulten l'accés a les teues dades. El doble factor d'autenticació afegeix una capa extra de protecció.
3. **Mantén actualitzat l'antivirus, navegador i sistema operatiu:** Les actualitzacions corregeixen vulnerabilitats que els ciberdelinqüents poden explotar. Assegura't que estiguen sempre al dia.
4. **Descarrega aplicacions només de fonts oficials:** En baixar programes de llocs no verificats, corres el risc d'instal·lar un programa maliciós. Utilitza sempre botigues com Google Play o Apple Store.
5. **Evita connectar-te a xarxes WiFi públiques sense utilitzar una VPN:** Aquestes xarxes són insegures i poden ser aprofitades per hackers. Si és necessari connectarte, una VPN xifrarà la teua connexió i protegirà la teua informació.
6. **Protegeix els teus dispositius, especialment si accedeixes a la banca en línia:** Configura contrasenyes o empremtes dactilars en el teu mòbil i assegura't que la teua app bancària tinga totes les mesures de seguretat actives.
7. **Realitza còpies de seguretat per a minimitzar l'impacte de possibles atacs:** En cas d'un atac o pèrdua de dades, comptar amb una còpia de seguretat et permetrà recuperar la teua informació sense majors complicacions.

5.5. Consells de ciberseguretat per a joves

Els joves són usuaris actius d'internet i les xarxes socials, fet que els fa vulnerables a diferents tipus d'amenaques cibernètiques. A continuació, es presenten alguns consells per ajudar-los a mantenir-se segurs en línia.

- **Ser crític amb la informació online:** No creure tot el que es llegeix en línia i verificar la informació abans de compartir-la.
- **Parlar amb adults de confiança:** Si es troben amb alguna situació que els faci sentir incòmodes o insegurs en línia, parlar amb un adult de confiança.
- **Desconfiar de les ofertes massa bones per ser veritat:** Les ofertes massa bones per ser veritat sovint són estafes dissenyades per obtenir informació personal o financera.
- **Denunciar comportaments sospitosos:** Si es detecta un comportament sospitós o assetjament en línia, cal denunciar-ho a les autoritats competents o als administradors de la plataforma.

Finalment, recordar que la ciberseguretat és una responsabilitat compartida i permanent. Mantenir-se informat i vigilant és clau per protegir-se contra les amenaces cibernètiques i garantir una experiència en línia segura i positiva.

6. Mitjans de pagament

6.1. Mitjans de pagament

Un mitjà de pagament és un instrument o bé que ens permet comprar un producte, contractar serveis o cancel·lar qualsevol deute.

Existeixen diferents mitjans de pagament i gràcies a l'era digital han aparegut de nous que veurem a continuació:

6.2. Mitjans de pagament tradicionals

6.2.1 Efectiu

Són **bitllets i monedes** i hi ha de diferents tipus (divises): euros, dòlars, lliures, iens, etc. Per a pagaments físics en comerços i transaccions personals.

6.2.2. Targetes

Les targetes bancàries o “diners de plàstic” són hui en dia un dels mitjans de pagament més populars gràcies a la seua **comoditat, facilitat d'ús i acceptació** generalitzada. La seua gran virtut és la **seguretat**: el fet d'estar protegides per sistemes de claus fa que la seua utilització siga més segura que dur els diners en efectiu.

Les **targetes** són mitjans de pagament en suport de plàstic (no sempre) emesos per una entitat financera o un comerç.

Principals tipus de targetes

Les targetes bancàries. Les emet una entitat financera i poden utilitzar-se per realitzar compres, online o físicament, o retirar diners d'un caixer automàtic amb el codi PIN.

Les targetes no bancàries. Serveixen exclusivament per a comprar en els establiments comercials que les emeten (grans magatzems, cadenes de tendes, etc.).

6.2.2.1. Tipus de targetes bancàries

Les targetes bancàries utilitzen els fons depositats en un compte bancari associat i poden ser de diversos tipus:

- **De dèbit.** Pagar amb ella és com utilitzar els diners del compte, donat que l'import de la compra o el de la disposició d'efectiu en un caixer **es retira del compte associat** de manera immediata.
- **De crèdit.** A diferència de la targeta de dèbit, permet fer pagaments o obtenir diners **fins al límit fixat sense necessitat de disposar de fons** en el compte bancari associat en eixe moment. La devolució dels diners que s'han utilitzat deu fer-se en la forma i els terminis previstos, normalment els primers dies de cada mes.

Existeixen dos modalitats de pagament:

- **Pagament mensual per la totalitat:** és la més senzilla i tradicional. El saldo deutor (la suma de totes les despeses realitzades durant el mes) es paga amb càrrec al compte bancari associat el primer dia del mes següent, moment en el qual **deu haver-hi diners suficients** per a pagar tot el saldo i liquidar el deute.

- **Pagament ajornat:** és una “quota flexible” que permet ajornar el pagament mitjançant una o diverses quotes parcials, com si es tractara d'un préstec i, per tant, també implica el pagament de **comissions i interessos**.

Els avantatges i desavantatges de les targetes de dèbit i crèdit podem resumir-les en:

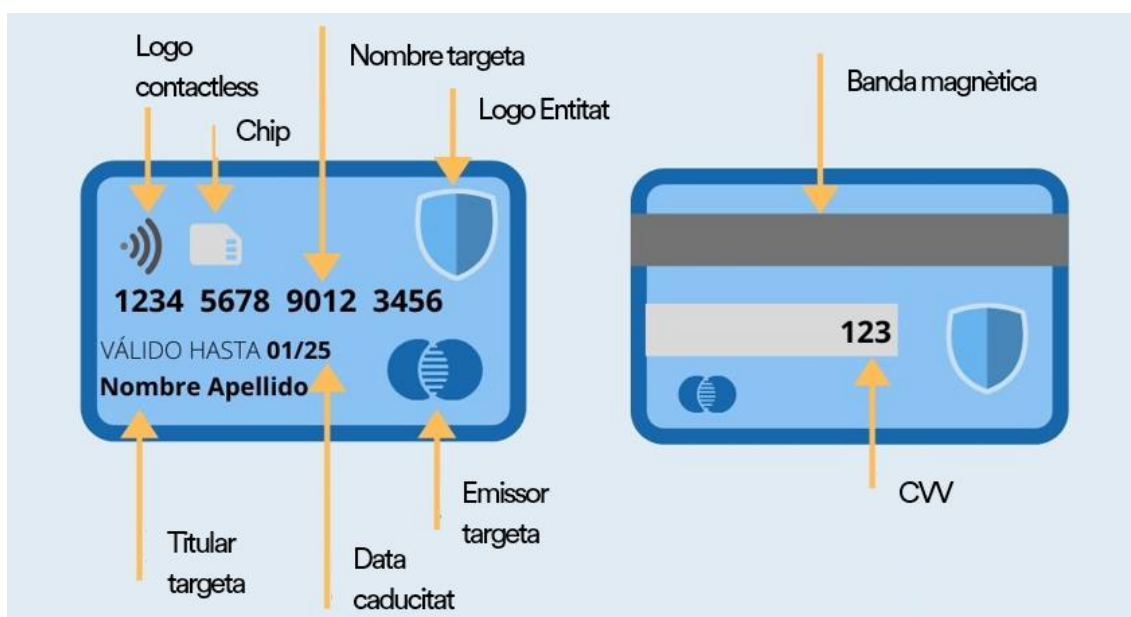
Avantatges	Desavantatges
Major seguretat que els diners en efectiu.	Comissions i despeses de manteniment.
Comoditat per a pagaments i accés a caixers automàtics en qualsevol moment.	Possibilitat de frau en cas de pèrdua o robatori.
Major control/registre de les despeses.	Sols permet disposar del saldo del compte.*
Permet comprar ara i pagar en el futur.	Interés alt si no es paga a final de mes.**
El límit suposa un fons per a emergències.	El seu abús pot dur a endeutar-se en excés.**

***Sols targetes de dèbit. **Sols targetes de crèdit.**

- **Targetes moneder.** També anomenades de prepagament, permeten efectuar pagaments **fins a un límit prèviament pactat** després d'ingressar els diners per caixa o a través del compte bancari.

- **Targetes virtuals.** Són una variant de les targetes moneder que serveixen **exclusivament per a comprar en internet**. No existeixen físicament, sinó que sols amb un nombre, un PIN i una data de caducitat.

TARGETA	Operativa en				Ajornament de pagaments	Càrrec en el compte	
	Oficina bancària	Caixer	Comerç	Internet		Immediat	Ajornat
Dèbit	Si	Si	Si	Si	No	Si	No
Crèdit	Si	Si	Si	Si	Si	No	Si
Moneder	Si	Si	Si	Si	No	Si	No
Virtual	No	No	No	Si	No	Si	No

Font: Helpmycash

6.2.3. Transferències

Una transferència bancària consisteix a traspasar diners d'un compte a un altre; és a dir, és l'operació per la qual una persona o entitat (que també es denomina ordenant) decideix enviar una determinada suma de diners al compte bancari d'una altra persona o entitat (el beneficiari). Cal diferenciar entre:

6.2.3.1. Traspàs

És l'intercanvi de diners d'un compte a un altre dins d'una mateixa entitat financera i amb el mateix titular. El seu efecte és automàtic, ja que els diners ixen i entren en els comptes de forma instantània.

El traspàs resulta gratuït per al client en la majoria d'entitats, aquestes no cobren comissions per realitzar enviaments de diners entre comptes de la seua entitat, encara que s'opere entre comptes de diferents titulars o, fins i tot, diferents oficines.

6.2.3.2. Transferència

És una operació per la qual una persona o empresa dona instruccions a la seua entitat financera perquè **envie**, amb càrrec al seu compte bancari, **una determinada quantitat de diners a altre compte bancari** d'una entitat financera diferent, la qual cosa pot generar el pagament d'una comissió, fins i tot en el cas que els comptes siguin d'un mateix titular. El percentatge que cal desemborsar per a fer l'operació varia en funció de la quantia total de la transacció econòmica, de la ubicació geogràfica de l'entitat beneficiària (nacionals o exteriors), i fins i tot la forma en què haja sigut realitzada (ordinàries o immediates).

6.2.3.3. Domiciliació

Són **transferències periòdiques**. La finalitat de les domiciliacions és simplificar i automatitzar el procés de pagament de factures i serveis recurrents (*llum, lloguer, impostos, etc.*) tant per als clients que volen pagar, com a les empreses que volen cobrar.

Permet a una empresa autoritzada retirar automàticament diners del compte bancari d'un client per a pagar factures o serveis habituals. Ofereix comoditat tant als consumidors com a les empreses

6.2.4. Documents mercantils

Són documents escrits a través dels quals una persona o entitat es compromet a abonar a una altra una quantitat de diners concreta, en una data acordada amb anterioritat.

Hi ha de tres tipus: les **lletres de canvi**, que actualment es troben en desús, els **xecs** i els **pagarés**, on l'única diferència entre aquests dos últims és la data de cobrament. **El xec es pot cobrar des del moment en el qual s'emet**, mentre que, **un pagaré es pot fer efectiu a partir de la data que quede indicada en el document**.

A la imatge podeu veure un xec a falta de complimentar la informació corresponent. Un pagaré disposa dels mateixos elements incloent la data de venciment.

6.3. Mitjans de pagament digitals

Els mitjans de pagament digitals són aquells que utilitzen la tecnologia per facilitar les transaccions. Amb l'auge d'Internet i el comerç electrònic, aquests mitjans han esdevingut essencials per a una economia globalitzada, permetent que els usuaris realitzen compres i pagaments de manera ràpida, segura i a distància.

- **Passarel·les de pagament:** Aquestes eines digitals faciliten el processament de pagaments en línia, actuant com a intermediaris entre el comprador, el venedor i l'entitat financera. Exemples d'aquest tipus de solucions són PayPal, Stripe o Amazon Pay. Aquestes plataformes ofereixen seguretat, rapidesa i senzillesa en les transaccions, a més de proporcionar opcions per realitzar pagaments sense necessitat de compartir informació bancària directa amb els comerciants.

- **Apps de entitats financeres:** Les apps d'entitats financeres permeten fer pagaments en establiments físics o retirar diners als caixers automàtics mitjançant la tecnologia Contactless. Aquestes aplicacions inclouen totes les targetes bancàries i ofereixen la comoditat d'evitar introduir dades com el número d'identificació, la caducitat i el CVV en cada compra. A més, per garantir la seguretat, es requereix autenticació per poder completar qualsevol transacció.
- **Contactless - NFC:** permet pagar mitjançant la **proximitat** en establiments (comerços físics) mitjançant TPV (datàfon), o per obtenir diners als caixers automàtics, per tant **deurem trobar-nos físicament al lloc**. Algunes targetes, mòbils i rellotges disposen d'aquest mètode de pagament.

6.4. Plataformes de pagament mòbil

Les plataformes de pagament mòbil han revolucionat els mitjans de pagament. Entre les més conegudes trobem Apple Pay, Google Pay i Samsung Pay, que permeten realitzar pagaments amb telèfons mòbils o rellotges intel·ligents a través de la tecnologia NFC. Altres exemples:

- Bizum: Permet enviar i rebre diners de manera instantània a través del número de telèfon mòbil. Està integrat amb la majoria dels bancs espanyols.
- WeChat Pay i Alipay: Molt populars a la Xina, permeten pagaments entre usuaris i una àmplia gamma de servicis financers.

6.5 Criptomonedes

Ja hem dit en el punt 4.4. que les **criptomonedes** són monedes digitals que utilitzen la tecnologia blockchain, que permet transaccions segures i transparents, sense necessitat d'intermediaris.

A diferència de les monedes tradicionals, com l'euro o el dòlar, les criptomonedes existixen únicament en format digital i no estan secundades per cap govern o entitat central.

L'euro digital és una moneda digital emesa i secundada pel Banc Central Europeu. L'euro digital es troba en fase d'investigació des d'octubre de 2021 i no es materialitzarà fins almenys 2026.

Encara que els dos, criptomonedes i euro digital, són formes de diners digitals, tenen diferències importants en termes d'emissió, regulació i estabilitat de valor.

La tecnologia ha transformat el sector bancari, millorant l'eficiència, accessibilitat i seguretat dels servicis financers.

La banca en línia i mòbil, les fintech, la tecnologia blockchain i les criptomonedes estan canviant la forma en què utilitzem estos servicis.

Les fintech (empreses de tecnologia financera) competixen amb els bancs tradicionals oferint servicis més ràpids i, sovint, més econòmics. Un exemple de fintech en pagaments digitals és PayPal.

7. Productes d'estalvi

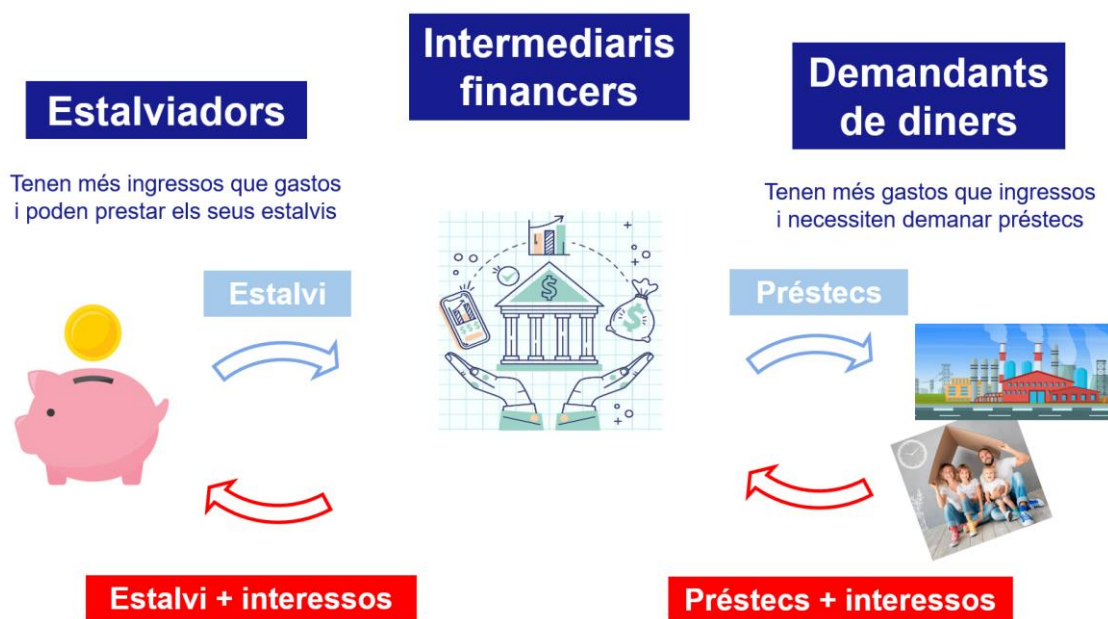
Els productes d'estalvi són instruments financers que permeten als individus i empreses guardar els seus diners de manera segura, amb la possibilitat d'obtenir una rendibilitat.

Aquests productes són oferits per entitats financeres, com els bancs, i permeten gestionar els diners amb diverses opcions de liquiditat i rendibilitat.

Els productes d'estalvi més comuns són els comptes bancaris, distingint entre els depòsits a la vista i els depòsits a termini fix.

7.1. Els comptes bancaris

Les entitats financeres són empreses que gestionen els diners de les persones i les empreses. Ofereixen diferents tipus de comptes per guardar els diners de forma segura.

Quan obris un compte, el banc utilitza eixos diners per a prestar-los a altres, i a canvi, pot ser que et pague un xicotet interès.

Un **compte bancari** és un **contracte** entre una entitat financera i una persona mitjançant el qual la primera custòdia els depòsits de diners a la segona, al mateix temps que li facilita la gestió i seguiment de les seues operacions bancàries, a canvi d'unes comissions i condicions pactades.

És lícit que es cobren comissions i altres despeses, però s'ha d'informar adequadament al client. L'ideal seria acudir a més d'un banc per comparar diferents ofertes abans d'escollir.

7.1.1. Els depòsits a la vista

Els **depòsits a la vista** són el producte d'estalvi més utilitzat i bàsic. Els diners dipositats estan **disponibles per ser retirats en qualsevol moment sense penalitzacions**.

Les operacions més habituals que solen realitzar-se són:

- Ingressos o reintegraments de diners.
- Domiciliacions de rebuts (atendre pagaments de rebuts, com la llum o el mòbil).
- Transferències de diners entre comptes de diferents entitats.
- Traspassos de diners entre comptes de la mateixa entitat.
- Pagament de quotes de préstecs.
- Aportacions a plans de pensions.

TIPUS DE DEPÒSITS A LA VISTA O COMPTES BANCARIS

COMPTES CORRENTS	Permeten la gestió diària dels diners. Generalment no ofereixen interessos, ja que el seu principal objectiu és facilitar les operacions més habituals.
COMPTES D'ESTALVI	Dissenyats per fomentar l'estalvi a mitjà i llarg termini. Ofereixen una taxa d'interès, tot i que sol ser baixa (i fins i tot nul·la) en comparació amb altres productes d'estalvi.

En general, els seus principals avantatges i desavantatges són:

Avantatges	Desavantatges
Seguretat dels diners depositats	Rendibilitat baixa o nul·la (depèn del nivell dels tipus d'interès)
Accés immediat als diners sense restriccions	Comissions per manteniment i operacions, depenent del tipus de compte
Fàcil gestió de cobraments, pagaments, transferències, etc., a través de plataformes digitals	

7.1.1.1. Comptes d'estalvi per a Joves

Les entitats solen posar noms als comptes. Es tracta de noms “comercials” en funció de les condicions: compte jove, nòmina, pensió, online, ...

Els **comptes d'estalvi per a joves** estan dissenyats específicament **per a menors d'edat o joves adults, generalment fins als 25 o 30 anys**, amb l'objectiu de fomentar l'hàbit de l'estalvi des d'una edat primerenca. **Generalment estan exempts de comissions i tenen beneficis addicionals**, com descomptes en activitats, sortejos i regals.

7.1.2. Depòsits a termini

Els **depòsits a termini** són productes d'estalvi en què el client deposita una quantitat de diners en una entitat durant un període determinat. A canvi, es rep una remuneració en forma d'interessos, en finalitzar el període, juntament amb els diners inicials.

El client sap per endavant quant rebrà al final del termini. A diferència dels depòsits a la vista, **els diners no es poden retirar abans del venciment** del termini perquè es poden perdre tots, o part, dels interessos.

Aquests depòsits **no permeten realitzar operacions** com en el cas dels depòsits a la vista (*domiciliacions, transferències, pagaments, etc.*).

Tenen major rendibilitat que els comptes corrents i d'estalvi.

En general, els seus principals avantatges i desavantatges són:

Avantatges	Desavantatges
Seguretat dels diners depositats	Falta de liquiditat, ja que els diners no estan disponibles fins al venciment del termini
Planificació financera, ja que es coneixen per endavant els interessos que es rebran en finalitzar el termini	Penalitzacions per cancel·lació anticipada
Major rendibilitat que els comptes corrents i d'estalvi	

8. Productes de finançament

Quan les persones o empreses necessiten diners per a finançar una compra o projecte, recorren a productes de finançament que els permeten obtindre'ls de manera anticipada.

Aquests productes són oferits per entitats financeres, com bancs, i ens permeten accedir a una quantitat de diners a canvi de certs compromisos. Els productes de finançament més comuns són els préstecs i els crèdits.

8.1. Préstec

Un **préstec** és un contracte mitjançant el qual una entitat financera (prestador), entrega una quantitat determinada de diners a una persona o empresa (prestatari), la qual es compromet a retornar-la, junt amb uns interessos acordats, en els terminis i forma prèviament establits.

En general, aquests diners es retornen en quotes mensuals, és a dir, en pagaments regulars que inclouen els diners prestats, més els interessos i altres despeses.

Exemple: Maria demana un préstec de 10.000 € per a comprar un cotxe. El banc li dona tots els diners al principi i ella es compromet a retornar 200 € al mes durant 5 anys.

TERMES ASSOCIATS A UN CONTRACTE DE PRÉSTEC	
IMPORT	Quantitat de diners que s'ha prestat i sobre la qual es calculen els interessos del préstec.
INTERÉS NOMINAL	Percentatge que expressa el cost de demanar diners prestats.
TERMINI	Període de temps acordat per a pagar el préstec.
QUOTA	Cadascun dels pagaments, generalment mensuals, en els quals es dividix la devolució del préstec.
PRESTADOR	Persona o entitat financera que presta diners.
PRESTATARI	Persona o entitat que rep diners en concepte de préstec.
T.A.E.	Taxa que integra en un únic indicador l'interés, les comissions i despeses del préstec.
COMISSIONS	Càrrecs extres que poden ser: d'estudi, obertura i cancel·lació.
ALTRES DESPESES	Despeses notariales o assegurances que garantixen el pagament, entre altres.

8.2. Crèdit

Un **crèdit** és un contracte mitjançant el qual una entitat financera posa a disposició d'una persona o empresa una quantitat limitada de diners, durant un període de temps determinat.

Durant este període, el client pot anar usant els diners a mesura que els necessite, i només paga interessos per la quantitat que utilitza, no pel total del crèdit disponible.

Exemple: Joan té una targeta de crèdit amb un límit de 2.000 €. Pot gastar fins a eixa quantitat i després anar pagant el que ha gastat mes a mes. Només pagarà interessos pels diners gastats, no pel límit total de la targeta.

8.3. Diferències entre préstec i crèdit

Ambdós productes permeten obtindre diners, però tenen algunes diferències:

Diferències	PRÉSTEC	CRÈDIT
Lliurament dels diners	Es rep tota la quantitat sol·licitada a l'inici.	Es disposa dels diners segons les necessitats, fins a un límit.
Interessos	Es paguen per la quantitat total del préstec.	Només es paguen pels diners utilitzats.
Termini	Sol ser a mitjà o llarg termini (diversos anys).	Generalment és a curt termini (un any o menys).
Finalitat	Per a despeses o inversions concretes i planificades.	Per a necessitats puntuals de liquiditat o despeses imprevistos.

8.4. Aspectes comuns dels productes de finançament

En general, en tots els productes de finançament:

1. **Import:** Com més diners sol·licitem, més temps estarem pagant i, per tant, acabarem pagant més interessos.
2. **Tipus d'interés:** Pot ser fix (sempre el mateix tipus d'interés) o variable (varia depenent de les fluctuacions del mercat).
3. **Termini:** Com més llarg siga el termini, més interessos pagarem i viceversa.
4. **Quotes:** Com més xicotetes siguen les quotes, major serà el termini i viceversa.
5. **Comissions i altres despeses:** El finançament sol comportar algunes despeses com poden ser les comissions i assegurances.

8.5. Gestió responsable dels deutes

8.5.1. Els deutes

Un **deute** és una obligació de pagament que adquirim hui per a cobrir despeses o necessitats actuals i que tornarem en el futur.

Endeutar-se ens permet disposar de diners immediats, cosa que pot millorar la nostra capacitat de compra, ajudar-nos en emergències o millorar el nostre nivell de vida. A diferència de l'**estalvi**, que també possibilita tot l'anterior amb recursos propis, quan ens endeuem utilitzem diners d'altres persones o institucions que hem de retornar.

Utilitzar **diners aliens (deute)**, en lloc de diners propis (estalvi), implica **dos grans desavantatges**:

- **Augmenta les nostres despeses fixes**, ja que hem de destinar part del nostre pressupost a retornar el deute.
- Té un **cost addicional** en forma d'**interessos i comissions**.

A vegades, **endeutar-se** no és una cosa negativa, però **pot convertir-se en un problema quan els interessos creixen** sense control o quan **acumulem més deutes dels que podem pagar**.

8.5.2. Tipus de deutes: bons, roïns i molt roïns

Podem classificar els deutes segons l'ús que donem als diners que demanem prestats i l'impacte que té en el nostre patrimoni net.

DEUTE BO	DEUTE ROÍ	DEUTE MOLT ROÍ
		
Aquella que ens permet comprar alguna cosa que ens farà guanyar diners en el futur o augmentar el nostre patrimoni net . Estos deutes augmenten el nostre benestar, les nostres perspectives de futur o ens generen ingressos.	Aquella que se destina a comprar béns que perden valor amb el temps . El bé es deprecia amb el temps, i la quantitat que paguem per ell continua creixent.	Quan demanem diners prestats per a coses que desapareixeran abans que acabem de pagar-les . Una vegada que les gaudim, l'única cosa que ens queda és el deute.

DEUTE BO	DEUTE ROÍ	DEUTE MOLT ROÍ
Exemples	Exemples	Exemples
- Inversions financeres: comprar un immoble per a llogar-lo o vendre'l més tard, o invertir en un negoci que genere ingressos.	- Compra d'un vehicle: els cotxes es devaluen molt en el primer any, arribant a perdre fins al 30% del seu valor.	- Vacacions finançades: quan acaben les vacances, només ens queda el deute per pagar. Es recomana estalviar per a vacances en lloc de demanar un préstec.
- Inversions en estudis: millora les nostres oportunitats laborals a mitjà i llarg termini.	- Roba i electrodomèstics: el valor de revenda (segona mà) és molt inferior al que s'ha pagat. Encara més, si els comprem a crèdit.	- Finançar menjars o activitats d'oci: gastar en sopars, cinema o eixides culturals amb préstecs, no té sentit, ja que el servei ja s'ha consumit.

8.5.3. Endeutament responsable

L'objectiu principal quan ens endeutem és que el cost del deute no supere el que podem pagar. Es recomana que **les quotes de tots els nostres préstecs i crèdits no superen el 35-40% dels nostres ingressos mensuals.**

No hem de demanar més diners dels que realment necessitem.

El principal cost d'un deute és l'interés, que es mesura en percentatge i representa quant ens costa demanar prestat.

Per exemple, si demanem 100 € amb un interés del 10%, haurem de retornar 110 €.

Siga fix o variable, al **tipus d'interés d'un préstec** se li denomina **tipus d'interés nominal (TIN).**

És important entendre que **els interessos no són l'únic cost d'un préstec**. Les entitats financeres també cobren comissions i despeses, que poden augmentar significativament el cost total del deute.

Per a tindre una **mesura global del cost del préstec**, s'utilitza un indicador anomenat **taxa anual equivalent (TAE)**. La TAE ens mostra quant costarà el préstec al final, sumant interessos i altres despeses.

Quan compares diferents préstecs de la mateixa quantitat i termini, fixa't sempre en la TAE per a tindre una idea clara del cost real.

8.6. Microcrèdits

Un **microcrèdit** és un préstec d'una xicoteta quantitat de diners, que es concedeix a persones que no poden accedir a altres tipus de finançament. S'utilitzen **per a situacions d'emergència** i es solen retornar en **terminis curts**, encara que **poden tindre interessos més alts** que els préstecs tradicionals.

Consells per a l'ús responsable de microcrèdits:

- Sol·licitar-los només en cas de necessitat urgent.
- Assegurar-se que es podrà retornar els diners en el termini acordat.
- No utilitzar-los per a finançar capritxos o despeses innecessàries, ja que el cost pot ser major que el benefici.
- No encadenar microcrèdits: no demanar un nou microcrèdit per a pagar un altre anterior, ja que això pot portar a una espiral de deutes.

Els **microcrèdits** poden ser molt útils si necessites diners ràpids per a una emergència, però cal **usar-los amb molta precaució**. Els interessos poden acumular-se ràpidament si no retornes els diners a temps.

Una gestió financera responsable ens ajudarà a evitar problemes i mantindre els nostres deutes sota control.

9. Productes d'inversió

Els mercats financers ofereixen moltes opcions per **invertir els diners que estalviem mentre que no els necessitem**.

Per a poder elegir deurem realitzar-nos preguntes com:

- *Podem permetre'ns córrer riscos?* o,
- *Quan necessitem disposar dels diners?*

Mentres no necessitem els diners que estalviem podem obtenir una rendibilitat, este fet s'anomena **invertir**.

Una **inversió** és l'ús que se li donen als diners amb ànim d'aconseguir a canvi, més diners en el futur.

Diferències	ESTALVI	INVERSIÓ
Objectiu	Emergències, imprevistos i objectius concrets	Combinar estalvi i rendibilitat
Avantatge principal	Diners segurs i disponibles	Major rendibilitat
Inconvenient	Menor rendibilitat	Existeix risc

9.1. Classificació de les inversions

És possible classificar totes les inversions segons aquests criteris:

Liquiditat
És la facilitat amb la qual es pot convertir una inversió en diners en efectiu sense pèrdues significatives.
Seguretat
Fa referència al risc que una inversió pugui perdre el seu valor o que el capital invertit no es recupere.
Rendibilitat
La rendibilitat és el guany potencial que es pot obtenir d'una inversió.

Existeix una **relació inversa entre rendibilitat i liquiditat o seguretat**: a major liquiditat o major seguretat, menor rendibilitat, i viceversa.

Si un inversor vol disposar d'un **fons d'emergència** són **preferibles**, en este cas, **la liquiditat i la seguretat**, front la rendibilitat.

9.2. Renda fixa

Els productes de **renda fixa** paguen una **rendibilitat establida per endavant i retornen els diners invertits en un termini determinat**.

Un tipus de producte de renda fixa és el **deute públic**, en el qual els organismes públics o comunitats autònomes emeten valors.

Nom	Termini
Lletres del Tresor	3,6,9 i 12 mesos
Bons	3 i 5 anys
Obligacions	10,15 i 30 anys

També hi ha emissions de valors de renda fixa per part d'empreses privades, ofereixen una rendibilitat superior, però són inversions més arriscades, ja que manquen de la garantia i els recursos d'una administració pública.

9.3. Renda variable

A diferència de la renda fixa, la **renda variable no ofereix una rendibilitat preestablida i el termini de la inversió és indeterminat**.

Qui compra accions es converteix en soci propietari d'una empresa o negoci i, en conseqüència, no existeix un termini de devolució associat als diners que inverteix. A canvi de l'aportació de diners, l'inversor adquireix drets de gestió en l'empresa i en el repartiment de dividends (beneficis) quan hi haja.

Les **accions** són títols que representen un percentatge de propietat d'una empresa i otorguen al seu posseïdor drets econòmics i, en alguns casos, de gestió.

Un accionista té dues maneres d'obtenir rendibilitat amb la seua inversió. La primera, a través del repartiment de dividends (beneficis), i la segona consisteix a vendre les accions per un preu major al de compra.

No obstant, la rendibilitat que puga obtenir és incerta, per dues raons:

- El repartiment de dividends depén de la marxa de l'empresa.
- El preu de mercat de les accions varia en la **Borsa**.

Donat que la marxa de l'empresa, com les variacions en la Borsa, és imprevisible, es diu que la **renda variable és una inversió de risc**.

9.4. Fons d'inversió

Qualsevol inversió suposa un risc, inclús aquelles garantides pels Estats. Hi ha un producte que tracta de minimitzar el risc realitzant combinacions de valors de renda fixa o renda variable: **els fons d'inversió**.

Les alternatives dependran dels riscos que vulga assumir l'inversor:

	RENDA FIXA (€)	RENDA VARIABLE (€)	RISC (de l'1 al 4)
RENDA FIXA	100%	--	1
R. MIXTA FIXA	Màxim 70%	Màxim 30%	2
R. MIXTA VARIABLE	Màxim 30%	Màxim 70%	3
RENDA VARIABLE	--	100%	4

9.5. El risc de les inversions

Els criteris principals per a minimitzar el risc de les inversions són dos:

1. La diversificació

La **diversificació** és una de les estratègies més efectives per reduir el risc total de les inversions. Consisteix a distribuir els diners en diferents tipus d'actius o plans d'inversió, cadascun amb un nivell de risc diferent.

Els fons d'inversió van sorgir per a donar resposta a la necessitat de diversificar les inversions i així reduir el risc.

2. Qualificació d'inversions o ràting.

Un altre criteri per a minimitzar el risc és considerar el **ràting**, un indicador que avalua la seguretat d'una inversió i ajuda a valorar la seua fiabilitat. Este ràting és emès per agències qualificadores de risc.

Les **agències qualificadores de risc** són empreses privades que **puntuen productes financers** emesos per empreses o governs **segons** paràmetres de **rendibilitat i, especialment, de solvència**.

Tot i això, el criteri de **seguir el ràting és menys fiable que el de diversificar**, ja que les agències de qualificació no sempre són infal·libles.

10. Assegurances

Les **assegurances** són una ferramenta molt útil **per a protegir-nos davant situacions inesperades**. Funcionen de la següent manera: paguem una quantitat de diners, anomenada "prima", a una companyia asseguradora. A canvi, si ocorre alguna cosa dolenta (com un accident, una malaltia o un robatori), l'asseguradora es compromet a pagar-nos una compensació econòmica o a cobrir les despeses que es generen.

El llenguatge de les assegurances té diversos conceptes que convé conèixer:

PRIMA	És el preu de l'assegurança.
PÒLISSA	És el document on figuren les condicions del contracte.
ASSEGURADOR	És la companyia d'assegurances.
ASSEGURAT	És la persona exposada al risc previst en l'assegurança. Dit risc pot recaure sobre la pròpia persona, els seus béns o el seu patrimoni.
PRENEDOR	És la persona que contracta l'assegurança i paga la prima.
BENEFICIARI	És la persona que rep la contraprestació pactada en el contracte.
SUMA ASSEGURADA	És el límit màxim d'indemnització a pagar en cas de que es produïska la contingència o sinistre.
CONTINGÈNCIA O SINISTRE	És l'eventualitat prevista en la pòlissa que dona lloc al compliment de les obligacions de l'assegurador.
COBERTURA	És el risc cobert.
PERJUDICI	Pèrdua de valor del patrimoni causat per l'acció d'una persona, que deurà ser reparada per ella.
RESPONSABILITAT CIVIL	Obligació que recau sobre una persona de reparar danys que ha causat altra. Normalment suposa el pagament de diners a la persona que ha sofrit el dany.

Has de saber que, en un contracte d'assegurança, **es pot donar el cas que assegurat, prenedor i beneficiari siguin la mateixa persona**.

Segons allò que vulguem protegir, hi ha diferents tipus d'assegurances:

10.1. Assegurances de persones

Les assegurances de persones són aquelles que protegeixen les persones en cas que tinguin algun problema relacionat amb la seua salut, la seua vida o la seua capacitat per a treballar. Les més comunes són:

1. **Assegurança de vida:** Este tipus d'assegurança ofereix una compensació econòmica als familiars o persones pròximes de l'assegurat si este mor. És una manera de garantir que, en cas de defunció, la família tinga diners per a cobrir despeses com la hipoteca, l'educació dels fills, o simplement viure sense problemes econòmics.
2. **Assegurança d'accidents:** Esta assegurança cobreix les conseqüències d'un accident, com lesions greus o incapacitat per a treballar. Per exemple, si una persona té un accident de trànsit i queda incapacitada per a treballar, li proporcionarà una compensació per a cobrir les seues necessitats econòmiques.

3. **Assegurança d'incapacitat:** Si una persona pateix una malaltia o accident que li impedeix treballar durant un període llarg de temps, esta assegurança li paga una quantitat de diners mensual per a continuar pagant les seues despeses mentre no pot treballar.
4. **Assegurança de decessos:** Cobreix les despeses associades a la defunció d'una persona, com el funeral, enterrament o incineració, i tràmits administratius. Aquest segur busca alleujar la família de la càrrega econòmica i organitzativa en aquests moments difícils, assegurant que tot el procés es gestione de manera ràpida i adequada.

Aquestes assegurances són importants perquè **protegeixen el nostre benestar i el de les nostres famílies en moments difícils.**

10.2. Assegurances contra danys

Les assegurances contra danys protegeixen els béns materials que posseïm, com la casa, el cotxe o fins i tot els dispositius electrònics. Aquestes assegurances ens ajuden a cobrir les despeses si alguna de les nostres possessions pateix danys o és destruïda. Alguns exemples comuns són:

1. **Assegurança de llar:** Aquesta assegurança protegeix la nostra casa davant possibles danys que puguen ocórrer, com incendis, inundacions, robatoris o desperfectes. Si alguna d'aquestes situacions ocorre, l'asseguradora es farà càrrec de cobrir les despeses de reparació o reposar els béns perduts.
2. **Assegurança de vehicles a motor:** És obligatori tindre una assegurança de qualsevol vehicle a motor en molts països, ja que protegeix tant al conductor com a tercers en cas d'accident. Depenent del tipus d'asseguració, pot cobrir des dels danys del propi vehicle fins a les lesions de les persones implicades en l'accident.
3. **Assegurança de responsabilitat civil:** Aquest tipus d'asseguració cobreix els danys que podem causar a altres persones o als seus béns. Per exemple, si tenim un gos i aquest mossega algú, l'asseguració de responsabilitat civil es farà càrrec de les despeses mèdiques d'aquesta persona.

En resum, les assegurances contra danys **ens protegeixen de despeses inesperades que poden sorgir si alguna de les nostres possessions resulta danyada o destruïda.**

10.3. Assegurances de salut

L'asseguració de salut és una opció que permet accedir a l'atenció mèdica amb un cost que varia en funció de l'edat de l'assegurat. Poden oferir avantatges, com l'accés a especialistes, menors temps d'espera i tractaments més personalitzats.

Depenent del tipus d'asseguració, podem tindre cobertura per a:

- ✓ **Consultes mèdiques:** visites al metge general o a especialistes.
- ✓ **Proves diagnòstiques:** com radiografies o anàlisis de sang.

- ✓ **Intervencions quirúrgiques:** tant les que requereixen hospitalització com les més senzilles.
- ✓ **Tractaments de malalties:** des de medicaments fins a tractaments complexos com la quimioteràpia.

10.4. Assegurances per a dispositius electrònics

Actualment, molts de nosaltres depenem dels nostres dispositius electrònics per a estudiar, treballar i comunicar-nos. Les assegurances per a dispositius electrònics protegeixen els nostres aparells més importants, com el telèfon mòbil, la tauleta, l'ordinador portàtil o fins i tot una videoconsola, en cas que patisquen algun dany o siguin robats.

Aquestes assegurances solen cobrir:

- **Robatori:** Si algú ens roba el telèfon o l'ordinador, l'assegurança ens ofereix una compensació econòmica per a poder comprar-ne un de nou.
- **Danys accidentals:** Si ens cau el telèfon a terra i se'ns trenca la pantalla, o si cau aigua sobre l'ordinador i deixa de funcionar, l'assegurança cobreix les despeses de reparació o substitució.
- **Pèrdua:** Algunes assegurances també inclouen la cobertura per pèrdua accidental, és a dir, si perdem el nostre dispositiu sense que haja sigut robat.

Aquest tipus d'assegurances és especialment **útil per a aquells que utilitzen dispositius electrònics de manera habitual**, ja que poden ser costosos de reparar o reemplaçar.

En resum, **les assegurances ens ofereixen una manera de protegir-nos davant situacions inesperades** que podrien tindre un gran impacte en la nostra vida o en les nostres possessions. Ja siga per a protegir la nostra salut, els nostres béns o els nostres dispositius electrònics, és important conèixer els diferents tipus d'assegurances disponibles i valorar quins són els més adequats per a les nostres necessitats.